

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 maja 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Barbara Hejwowska
Sędziowie:	SA Elżbieta Czaja (spr.) SA Małgorzata Rokicka-Radoniewicz
Protokolant: stażysta Kinga Panasiuk-Garbacz	

po rozpoznaniu w dniu 21 maja 2015 r. w Lublinie

sprawy S. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia społecznego

na skutek apelacji S. S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 20 stycznia 2015 r. sygn. akt VIII U 931/14

I. uchyla zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania temu organowi rentowemu;

II. oddala wniosek S. S. o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt III AUa 223/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 marca 2014 roku wydaną w stosunku do S. S. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. stwierdził, że w okresie od dnia 1 grudnia 2012 roku z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej w Polsce i pracy najemnej wykonywanej na rzecz słowackiego pracodawcy na terenie Słowacji, zastosowanie ma polskie ustawodawstwo w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej.

Odwołanie od tej decyzji złożył S. S., wnosząc o jej zmianę poprzez stwierdzenie, że od dnia 1 grudnia 2012 roku z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej w Polsce i pracy najemnej wykonywanej na rzecz słowackiego pracodawcy

na terenie Słowacji podlega ustawodawstwu słowackiemu w zakresie stosowania przepisów o obowiązkowych ubezpieczeniach społecznych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 20 stycznia 2015 roku Sąd Okręgowy w Lublinie oddalił odwołanie.

Podstawą wyroku były następujące ustalenia:

S. S. od dnia 1 listopada 1996 roku prowadzi w Polsce pozarolniczą działalność gospodarczą, zarejestrowaną w L..

W dniu 29 listopada 2012 roku wnioskodawca zawarł umowę o pracę z firmą BUSINESS (...) s.r.o. K. 754/7, (...) (...), na czas nieokreślony. Na podstawie tej umowy miał świadczyć pracę na terenie Republiki Słowackiej od dnia 1 grudnia 2012 roku w charakterze doradcy reklamowego oraz marketingowego w wymiarze 40 godziny miesięcznie, za wynagrodzeniem w wysokości 80 euro. Podstawowym obowiązkiem wnioskodawcy miało być roznoszenie ulotek reklamowych doręczonych przez pracodawcę do spółek słowackich oraz do obywateli słowackich, poszukiwanie nowych klientów zainteresowanych współpracą oraz przysyłanie ofert w formie poczty elektronicznej i zwyczajnej. Pismem z dnia 20 lutego 2013 roku (które wypłynęło do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. w dniu 26 czerwca 2012 roku) zatytułowanym „Wniosek o ustalenie właściwego ustawodawstwa” S. S. poinformował organ rentowy o podjęciu pracy najemnej na terenie państwa słowackiego. W piśmie tym wskazał, iż z uwagi na podjęcie pracy i odprowadzanie składek ubezpieczeniowych na terytorium Słowacji nie będzie już podlegał obowiązkowi ubezpieczeń społecznych na terytorium Polski. Do pisma dołączył kserokopię umowy o pracę i dokument o nazwie R. list FO, stanowiący potwierdzenie zarejestrowania w słowackiej instytucji ubezpieczeniowej. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. w piśmie z dnia 13 marca 2013 roku poinformował S. S. o tymczasowym ustaleniu w stosunku do niego od dnia 1 grudnia 2012 ustawodawstwa słowackiego – na podstawie art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE z 30 kwietnia 2004 roku, Nr L 166/1, ze zmianami). W piśmie tym równocześnie poinformowano skarżącego, że ustalenie ustawodawstwa słowackiego stanie się ostateczne, jeżeli słowacka instytucja ubezpieczeniowa nie zgłosi w ciągu dwóch miesięcy zastrzeżeń do tak ustalonego ustawodawstwa (art. 16 ust. 3 rozporządzenia 987/2009). Nadto organ rentowy wskazał, że z uwagi na podleganie ustawodawstwu słowackiemu jego pracodawca winien zwrócić się do słowackiej instytucji właściwej o potwierdzenie zaświadczenia A1 oraz wskazał właściwą instytucję i jej adres. Pismo to zostało również przesłane do wiadomości słowackiej instytucji ubezpieczeniowej. Słowacka instytucja ubezpieczeniowa otrzymała je w dniu 2 kwietnia 2013 roku. Pismem z dnia 17 czerwca 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. poinformował S. S., że do Oddziału wpłynęło w dniu 13 czerwca 2013 roku pismo słowackiej instytucji ubezpieczeniowej z dnia 28 maja 2013 roku. Słowacka instytucja ubezpieczeniowa nie przyjęła wstępnego określenia zastosowania przepisów prawnych Republiki Słowackiej, ponieważ wobec pracodawcy wnioskodawcy - BUSINESS (...) s.r.o. zaplanowano przeprowadzenie kontroli zmierzającej do wykazania realnego wykonywania czynności przez pracowników na terytorium republiki Słowackiej.

Departament (...)Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. w piśmie z dnia 10 października 2013 roku poinformował Oddział w L., że słowacka instytucja ubezpieczeniowa przekazała do Polski (pismem z dnia 25 lipca 2013 roku) informacje dotyczące kontroli przeprowadzonych u 38 słowackich pracodawców zatrudniających osoby prowadzące w Polsce działalność na własny rachunek. Celem tych kontroli było sprawdzenie faktycznego wykonywania pracy przez te osoby na terytorium Republiki Słowackiej. W wyniku kontroli słowacka instytucja ubezpieczeniowa ustaliła, że są to tzw. „firmy skrzynkowe”, w których nie dochodzi do rzeczywistego świadczenia pracy przez ich pracowników. W związku z tym słowacka instytucja poinformowała, iż w przypadku pracowników, którym zostały już wydane formularze E 101/A1 i zostały już doręczone właściwym pracodawcom i Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych, nie będą one wstecznie anulowane. Jednakże w sytuacji, gdy po zakończeniu okresu ubezpieczenia stosunek pracy pracownika i danego pracodawcy będzie trwał nadal, wówczas odpowiedni oddział Socjalnej P. wyda postanowienie o wygaśnięciu ubezpieczenia z dniem, w którym zakończyła się ważność formularza. W przypadku pracowników, w stosunku do których nie zostało postanowione, którym przepisom prawa podlegają, właściwy oddział

wyda postanowienie o braku ubezpieczenia, to znaczy, że nie podlegają oni słowackim przepisom prawa. Do pisma tego dołączono oryginalne oraz tłumaczone na język polski pismo słowackiej instytucji ubezpieczeniowej. W skierowanym do odwołującego się piśmie z dnia 25 listopada 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wskazał, iż z uwagi na otrzymanie wyżej wskazanych informacji dotyczących między innymi kontroli szeregu słowackich firm zatrudniających na terenie Słowacji polskich pracowników prowadzących w Polsce pozarolniczą działalność gospodarczą ustalił, że w konsekwencji w okresie od dnia 1 grudnia 2012 roku będzie miało zastosowanie wobec skarżącego ustawodawstwo polskie na podstawie art. 11 ust. 3 lit. a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE z 30 kwietnia 2004 roku, Nr L 166/1, ze zmianami). W piśmie wskazano również, iż ustalenie polskiego ustawodawstwa ma charakter tymczasowy i opiera się na posiadanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych dokumentach. Dodano, że ustalenie polskiego ustawodawstwa może zostać unieważnione, jeśli nastąpią istotne zmiany w aktywności zawodowej skarżącego lub też instytucja właściwa w Słowacji będzie miała istotne zastrzeżenia do tak ustalonego ustawodawstwa, które stanie się ostateczne po upływie dwóch miesięcy od poinformowania słowackiej instytucji właściwej. W piśmie wezwano skarżącego do złożenia odpowiednich dokumentów zgłoszeniowych i rozliczeniowych z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. Podano również, że jeśli skarżący nie zgadza się z powyższą decyzją, może wystąpić z wnioskiem o wydanie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzji administracyjnej. Odpis tego pisma przesłano do wiadomości Centralnej Socjalnej (...) w B. – Słowacja. Słowacka instytucja ubezpieczeniowa otrzymała je w dniu 2 grudnia 2013 roku.

W dniu 4 grudnia 2013 roku S. S. skierował do organu rentowego pismo zatytułowane „Wniosek o wydanie decyzji administracyjnej”, w którym domagał się wydania w stosunku do niego decyzji administracyjnej w związku odmówieniem mu ustalenia ustawodawstwa słowackiego w zakresie podlegania przepisom o obowiązkowych ubezpieczeniach społecznych.

W dniu 12 marca 2014 roku organ rentowy wydał zaskarżoną w przedmiotowej sprawie decyzję.

Sąd uznał, że odwołanie nie jest zasadne.

Wnioskodawca w przedmiotowej sprawie na terenie Rzeczypospolitej Polskiej stale prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą, zaś od 1 grudnia 2012 roku miał zawartą umowę o pracę na terenie Słowacji. Zgodnie z przepisami prawa była to tzw. praca najemna, zdefiniowana w art. 1 pkt 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE. Polskie wydanie specjalne Rozdział 05, Tom 05, s. 72 ze zm.). Przepis ten wskazuje, że „praca najemna” to praca lub sytuacja równoważna, traktowana jako taka do celów stosowania ustawodawstwa w zakresie zabezpieczenia społecznego Państwa Członkowskiego, w którym ta praca lub sytuacja równoważna ma miejsce.

Organem zabezpieczenia społecznego właściwym ze względu na miejsce zamieszkania wnioskodawcy był polski organ rentowy – Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Skarżący poinformował Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L., że w związku z zatrudnieniem na terenie Słowacji na podstawie umowy o pracę, a więc wykonywaniem pracy najemnej – będzie podlegał ustawodawstwu Republiki Słowackiej.

Organ rentowy ustalił tymczasowe ustawodawstwo słowackie dla wnioskodawcy od dnia 1 grudnia 2012 roku. Należy mieć jednak na uwadze że, w tym okresie słowacka instytucja ubezpieczeniowa przeprowadziła postępowanie wewnątrz krajowe celem ustalenia, czy polscy pracownicy zatrudnieni na podobnych warunkach w firmie zatrudniającej wnioskodawcę oraz w innych firmach o podobnym profilu działalności rzeczywiście wykonują pracę. Wynik postępowania przeprowadzonego na terenie Słowacji potwierdził, iż praca faktycznie nie była wykonywana i pismem z dnia 25 lipca 2013 roku słowacka instytucja ubezpieczeniowa wskazała między innymi, że dotychczasowe zaświadczenia o ustawodawstwie dotyczącym zabezpieczenia społecznego mającym zastosowanie do osoby uprawnionej (dokument A1) nie będą anulowane. Niemniej jednak w sytuacji kontynuowania stosunku pracy między pracownikiem – ubezpieczonym a zatrudniającą go firmą „skrzynkową” miały być wydawane decyzje o wygaśnięciu ubezpieczenia z chwilą utraty ważności formularza. W przypadku pracowników, w stosunku do

których nie zostało postanowione, którym przepisom prawa podlegają, właściwy oddział wyda postanowienie o braku ubezpieczenia, to znaczy, że nie podlegają oni słowackim przepisom prawa.

W tej sytuacji polski organ rentowy ustalił wobec S. S. stosowanie ustawodawstwa polskiego w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej, początkowo zgodnie z procedurą na okres przejściowy, a wobec braku sprzeciwu słowackiej instytucji ubezpieczeniowej, zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzją, na stałe.

Decyzja ta wydana została zgodnie z obowiązującą procedurą. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 roku dotyczące wykonania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE L 284/1 z dnia 30 października 2009 roku (dalej rozporządzenie nr 987/2009 lub rozporządzenie wykonawcze) wprowadziło specjalne postępowanie dotyczące tymczasowego określenia właściwego ustawodawstwa. Zgodnie z treścią art. 16 ust. 1 tego rozporządzenia osoba, która wykonuje prace w dwóch państwach członkowskich informuje o tym instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania. Z ust. 2 art. 16 wynika zaś, że ta instytucja niezwłocznie ustala ustawodawstwo mające w tym przypadku zastosowanie, mając na uwadze art. 13 rozporządzenia nr 883/2004 i art. 14 rozporządzenia wykonawczego.

Takie wstępne określenie ustawodawstwa mającego zastosowanie jest jednak określeniem tymczasowym. Instytucja ta informuje bowiem wyznaczone instytucje każdego państwa członkowskiego, w którym wykonywana jest praca, o swoim tymczasowym określeniu.

Zgodnie zaś z art. 16 ust. 3 rozporządzenia wykonawczego określenie ustawodawstwa staje się ostateczne w terminie 2 miesięcy od momentu poinformowania o nim instytucji wyznaczonych przez właściwe władze zainteresowanych państw członkowskich. Gdyby jednak okazało się, że przynajmniej jedna z zainteresowanych instytucji przed upływem tego zmniejszonego terminu poinformuje o niemożności zaakceptowania określenia ustawodawstwa właściwego lub o swojej odmiennej opinii w tej kwestii, procedura ma ustalony dalszy bieg.

W każdym przypadku, odnośnie formalnej procedury ustalania ustawodawstwa właściwego dokumentem, który potwierdza zastosowanie ustawodawstwa państwa wysyłającego jest potwierdzony przez właściwą instytucję tego państwa formularz A1.

W przedmiotowej sprawie polski organ rentowy – właściwy ze względu na miejsce zamieszkania ubezpieczonego miał prawo jedynie do wskazania ustawodawstwa właściwego w oparciu o treść art. 13 ust. 3 wyżej wskazanego rozporządzenia Nr 833/2004. - osoba, która wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych Państwach Członkowskich podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym wykonuje swą pracę najemną. W okresie objęcia skarżącego ustawodawstwem słowackim nie był uprawniony do dokonywania oceny istnienia stosunku ubezpieczenia w znaczeniu prawnym. Taka ocena mogła zostać dokonana tylko i wyłącznie na podstawie wskazanych przez normę kolizyjną przepisów miejsca świadczenia pracy i mogła być tylko dokonana przez organ władny te przepisy stosować. Sąd podzielił pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 czerwca 2013 roku (II UK 333/12, OSNP z 2014 roku, Nr 3, poz. 47), zgodnie z którym „Określenie ustawodawstwa właściwego wskazującego na instytucję miejsca świadczenia pracy najemnej wyłącza ocenę przez instytucję miejsca zamieszkania, czy stosunek prawny będący podstawą objęcia ubezpieczeniem społecznym w kraju świadczenia pracy jest ważny według prawa miejsca zamieszkania ubezpieczonego”.

W tym stanie rzeczy Zakład Ubezpieczeń Społecznych jako instytucja miejsca zamieszkania osoby ubiegającej się o ustalenie ubezpieczenia społecznego w innym państwie miał prawo powziąć wątpliwości co do określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa do wnioskodawcy, z uwzględnieniem art. 13 rozporządzenia podstawowego i odpowiednich przepisów art. 14 rozporządzenia wykonawczego. Musiał dostosować się do trybu rozwiązywania sporów, co do ustalenia ustawodawstwa wskazanego w szczególności w art. 6, 15 oraz 16 rozporządzenia wykonawczego. Ponownie więc zobowiązany był do tymczasowego ustalenia właściwego ustawodawstwa dla wnioskodawcy, stosownie do zasad kolizyjnych ustalonych w art. 13 rozporządzenia podstawowego. O tymczasowym określeniu prawa, według którego objął wnioskodawcę ubezpieczeniem społecznym instytucja miejsca zamieszkania

wnioskodawcy zobowiązana była ponownie zawiadomić instytucję państwa, w którym wykonywana jest praca. Takie formalności zostały dopełnione pismem doręczonym Centralnej Socjalnej P. w B. – Słowacja w dniu 2 grudnia 2013 roku, która nie poinformowała Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. w terminie dwóch miesięcy o niemożności zaakceptowania ustalonego ustawodawstwa lub o swojej odmiennej opinii w tej kwestii.

Z przepisów art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2013 roku, poz. 1442, ze zmianami) wynika, że osoba prowadząca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej pozarolniczą działalność gospodarczą podlega obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności gospodarczej do dnia zaprzestania wykonywania działalności, zaś podstawę wymiaru składek na to ubezpieczenie stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w kwartale poprzednim. Osoby te podlegają obowiązkowo również ubezpieczeniu wypadkowemu.

Do skarżącego nie mają zastosowania przepisy art. 13 ust. 1 w zw. z art. 13 ust. 3 rozporządzenia WE nr 883/2004 tym samym wnioskodawca wykonując pracę na własny rachunek w Rzeczypospolitej Polskiej podlega polskiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych.

Decyzja organu rentowego była zatem prawidłowa, a odwołanie wnioskodawcy podlega oddaleniu.

Mając na względzie powyższe, Sąd Okręgowy na mocy powołanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Apelację od tego wyroku wniósł S. S. zaskarżając go w całości i zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

- art. 13 ust. 3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 przez jego niezastosowanie do sytuacji wnioskodawcy, mimo dysponowania przez Sąd dowodami wskazującymi na nawiązanie stosunku pracy na terytorium Słowacji, i zaniechanie zbadania przez Sąd statusu wnioskodawcy jako osoby zgłoszonej na Słowacji do ubezpieczenia społecznego w związku z zatrudnieniem w spółce BUSINESS (...)

nieuprawnione podważenie ważności umowy o pracę, mimo braku w materiale dowodowym wydanego na Słowacji prawomocnego i ostatecznego rozstrzygnięcia słowackich instytucji zabezpieczenia społecznego co do wygaśnięcia ubezpieczenia dla wnioskodawcy za okres zatrudnienia na Słowacji mimo zakazu dokonywania takich ustaleń w świetle wyroku ETS z dnia 30 stycznia 1997 roku C 221/95 sprawa SA (...) s. I-609 i wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2013 roku.

Apelujący podniósł ponadto zarzuty:

- nie rozpoznania istoty sprawy poprzez brak postępowania wyjaśniającego na Słowacji sytuację wnioskodawcy jako ubezpieczonego mimo przyjęcia za podstawę ustaleń pisma Socjalnej P. z 25 lipca 2013 roku.

- przekroczenia zasady swobodnej oceny dowodów przez uznanie, że pozwany mógł zmienić jedynie na podstawie pisma z dnia 25 lipca 2013 roku ustalone wcześniej ustawodawstwo słowackie i, że pismo to dotyczyło również bezpośrednio sytuacji wnioskodawcy.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący domagał się zmiany wyroku poprzez uznanie, że od 1 stycznia 2012 roku podlega ustawodawstwu słowackiemu w zakresie obowiązkowych ubezpieczeń społecznych, ewentualnie uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji oraz poprzedzającej go decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w L. i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania temu organowi, lub uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania temu sądowi oraz zasądzenia od pozwanego na rzecz wnioskodawcy zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Jednocześnie apelujący wniósł o dopuszczenie dowodu z odpisu odwołania skarżącego złożonego od decyzji Socialnej (...) z dnia 3 września 2014 roku.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja, o ile zmierza do uchylenia zaskarżonego wyroku i poprzedzającej go decyzji organu rentowego zasługuje na uwzględnienie.

W sprawie niniejszej w związku z wnioskiem ubezpieczonego, wszczęta została procedura przewidziana w przepisach rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 roku w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.U.E.L.2004.166.1), zwanym „rozporządzeniem podstawowym” oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 roku dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, zwanym „rozporządzeniem wykonawczym” (Dz.U.U.E.L.2009.284.1).

Przepisy te określają sposób ustalania właściwego ustawodawstwa z uwagi na ogólną zasadę podlegania wyłącznie jednemu ustawodawstwu państwa członkowskiego wyrażoną w art. 11 ust. 1 rozporządzenia podstawowego.

W toku takiej procedury osoby, do których ma zastosowanie rozporządzenie podstawowe, zobowiązane są do przedstawienia właściwej instytucji informacji, dokumentów lub dowodów niezbędnych do ustalenia ich sytuacji, w tym do określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa oraz wynikających z niego obowiązków tych osób (art. 3 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego). Ocena sytuacji tych osób pod kątem właściwego ustawodawstwa należy do odpowiednich instytucji (art. 16 rozporządzenia wykonawczego).

Wnioskodawca prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą, a we wniosku o ustanowienie właściwego ustawodawstwa z 20 lutego 2013 roku wskazał, że podjął pracę najemną na terenie Słowacji. Do wniosku dołączył umowę o pracę na czas nieokreślony z firmą Business (...) z siedzibą na terenie Republiki Słowackiej. Wnioskodawca został zarejestrowany w słowackiej instytucji ubezpieczeniowej i nadano mu numer ubezpieczenia.

Powyższe dawało podstawę do rozpoczęcia przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. postępowania, zgodnie z przepisami w/w rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady. Nie jest bowiem możliwe, by osoba prowadząca działalność i wykonująca pracę najemną w różnych państwach członkowskiej nie podlegała żadnemu ustawodawstwu, lub żeby podlegała ustawodawstwu więcej niż jednego państwa.

Istota rozpoznawanej sprawy sprowadzała się zatem do ustalenia ustawodawstwa, któremu ma podlegać S. S. od dnia 1 grudnia 2012 roku z tytułu umowy o pracę zawartej w dniu 1 grudnia 2012 roku z firmą Business (...) mającej swoją siedzibę na terenie Republiki Słowackiej przy równoczesnym prowadzeniu przez niego w Polsce pozarolniczej działalności gospodarczej

Stosownie do treści art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 883/2004 osoba, która wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych Państwach Członkowskich podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym wykonuje swą pracę najemną lub, jeżeli wykonuje taką pracę w dwóch lub kilku Państwach Członkowskich, ustawodawstwu określoneemu zgodnie z przepisami ust. 1.

Szczegółowe uregulowania co do stosowania art. 13 rozporządzenia podstawowego zostały zawarte między innymi w art. 14 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady WE nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Procedura dotycząca stosowania art. 13 rozporządzenia podstawowego została uregulowana w art. 16 rozporządzenia wykonawczego. Zgodnie z tym przepisem osoba, która wykonuje pracę w dwóch lub więcej państwach członkowskich, informuje o tym instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania (art. 16 ust. 1). Wyznaczona instytucja państwa członkowskiego miejsca zamieszkania niezwłocznie ustala ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego, uwzględniając art. 13 rozporządzenia

podstawowego oraz art. 14 rozporządzenia wykonawczego (art. 16 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego). Takie wstępne określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa ma charakter tymczasowy. Instytucja ta informuje wyznaczone instytucje każdego państwa członkowskiego, w którym wykonywana jest praca o swoim tymczasowym charakterze. Tymczasowe określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa, staje się ostateczne w terminie dwóch miesięcy od momentu poinformowania o nim instytucji wyznaczonych przez właściwe władze zainteresowanych państw członkowskich, o ile ustawodawstwo nie zostało już ostatecznie określone na podstawie ust. 4, to przynajmniej jedna z zainteresowanych instytucji informuje instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego miejsca zamieszkania przed upływem tego dwumiesięcznego terminu o niemożności zaakceptowania określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa lub o swojej odmiennej opinii w tej kwestii (art. 16 ust. 3 rozporządzenia wykonawczego).

Warunkiem wszczęcia i zastosowania w/w procedury jest podleganie określonej osoby ubezpieczeniom w państwach członkowskich, w których wykonywana jest działalność (praca) stanowiąca podstawę do objęcia takim ubezpieczeniem.

Ma rację apelujący, gdy stwierdza, że niedopuszczalna jest ocena stosunku prawnego, stanowiącego tytuł ubezpieczenia społecznego w innym państwie członkowskim. W sprawie toczącej się na skutek wniosku o ustalenie właściwego ustawodawstwa niewątpliwie nie jest możliwe kwestionowanie istnienia i ważności stosunku prawnego wskazywanego jako tytuł do ubezpieczenia społecznego w innym państwie. Z uwagi na różnice między ustawodawstwami krajowymi, co do określenia przedmiotu ubezpieczenia społecznego wprowadzono zasadę, że uwzględnianie okoliczności lub wydarzeń mających miejsce w jednym państwie członkowskim nie może w żaden sposób sprawiać, iż właściwym dla nich stanie się inne państwo ani, że będzie się do nich stosować jego ustawodawstwo (pkt 11 preambuły rozporządzenia podstawowego).

Taki też pogląd wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 czerwca 2013 roku w sprawie II UK 333/12 (opubl. OSNP 2014/3/47) stwierdzając, że „nie jest dopuszczalna ocena stosunku prawnego stanowiącego tytuł ubezpieczenia społecznego w innym państwie członkowskim przez instytucję miejsca zamieszkania osoby wnoszącej o ustalenie właściwego ustawodawstwa. Stwierdzenia spełnienia warunków ubezpieczenia społecznego w systemie prawnym państwa wykonywania pracy podlegającym koordynacji na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego dokonują organy właściwe do stosowania tego prawa”.

Wbrew zarzutom apelacji, w sprawie niniejszej Sąd Okręgowy nie zajmował się ważnością umowy o pracę ani ustaleniami w zakresie dotyczącym wykonywania przez wnioskodawcę w Słowacji pracy najemnej. To słowacka instytucja ubezpieczeniowa Socialna (...) nie przyjęła „wstępnego określenia zastosowania przepisów prawnych Republiki Słowackiej stwierdzając, że istnieje w stosunku do pracodawcy odwołującego Business (...), mającego siedzibę w Słowacji podejrzenie obchodzenia przepisów ubezpieczeniowych, w związku z tym przeprowadzona została kontrola w zakresie faktycznego realizowania czynności przez pracowników. W rezultacie, wydana została, jak to wynika z treści apelacji decyzja o braku powstania obowiązku ubezpieczenia wnioskodawcy z tytułu zatrudnienia w Business Nawigator s.r.o. , od której to decyzji złożone zostało odwołanie.

Okoliczność ta ma niewątpliwie istotne znaczenie w sprawie, w której zaskarżona jest decyzja ustalająca właściwe ustawodawstwo. W sytuacji bowiem zgłoszenia zastrzeżeń, co do istnienia stosunku prawnego wskazywanego jako tytuł ubezpieczenia społecznego w innym państwie, decyzji takiej nie można zakwalifikować jako wydanej w trybie art. 16 rozporządzenia wykonawczego.

Nie wyjaśnienie powyższych okoliczności prowadzi do przyjęcia, że nie została rozpoznana istota sprawy, co powoduje konieczność uchylecia zaskarżonego wyroku. Uznanie przez Sąd Okręgowy w oparciu o przedstawione przez strony dowody, że wnioskodawca został formalnie wyłączony z ubezpieczenia przez instytucję ubezpieczeniową słowacką jest przedwczesne, gdyż decyzja z dnia 3 września 2014 roku nie jest jeszcze prawomocna. S. S. w październiku 2014 roku

złożył odwołanie od w/w decyzji do właściwego organu na terenie Słowacji. Okoliczność ta nie była jednakże znana Sądowi Okręgowemu.

W tych warunkach, z uwagi na konieczność zajęcia ostatecznego stanowiska przez instytucję ubezpieczeń społecznych państwa będącego miejscem pracy ubezpieczonego wskazanym w umowie o pracę, co do podlegania tam systemowi ubezpieczeń społecznych, sprawa nie nadaje się do merytorycznego zakończenia.

Skutkuje to uchynieniem nie tylko zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego ale także poprzedzającej go decyzji ZUS aby organ ten mógł rozpoznać sprawę we właściwym trybie. Sprawdzenie, czy osoba składająca wniosek o ustalenie ustawodawstwa właściwego dla ubezpieczenia społecznego jest ubezpieczona na terenie państwa świadczenia pracy i czy podlega tam systemowi ubezpieczenia społecznego ma pierwszorzędne znaczenie.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy organ rentowy powinien poczynić ustalenia, co do rezultatu podjętych działań przez instytucję słowacką w celu wyjaśnienia, czy wnioskodawca został uznany za osobę, która faktycznie nie wykonywała zatrudnienia, co skutkowało wyłączeniem go z ubezpieczenia przez instytucję słowacką.

Po wyjaśnieniu tych kwestii organ rentowy wyda nową decyzję stosownie do dokonanych ustaleń i uregulowań zawartych w wymienionych przepisach.

Z powyższych względów i na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. i art. 477^{14a} k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji.

Odnosnie zgłoszonego w apelacji żądania zasądzenia na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania apelacyjnego, wniosek ten nie zasługuje na uwzględnienie. Przepisy art. 98 k.p.c. i art. 108 k.p.c. uzależniają rozstrzygnięcie w tym zakresie od wyniku procesu. Natomiast, w jakim stopniu strona wygrała lub przegrała sprawę decyduje rezultat przeprowadzonego porównania roszczeń dochodzonych z roszczeniami ostatecznie uwzględnionymi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 października 2011 r. I UZ 33/11 opubl. OSNP 2012/21-22/274). W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych za wygrywającego uważa się ubezpieczonego, którego odwołanie od decyzji organu rentowego zostało uwzględnione.

W rozpoznawanej sprawie mieć należy na względzie, że większość zarzutów apelacji okazała się nieuzasadniona. Dodatkowo należy podnieść, że informacja o zaskarżeniu decyzji instytucji słowackiej, która miała istotne znaczenie w sprawie, mimo, że była znana skarżącemu przed wydaniem zaskarżonego wyroku została przekazana dopiero w apelacji, uchybił zatem ciężącemu na nim obowiązki przedstawienia wszystkich wymaganych dowodów niezbędnych do określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 477^{14a} k.p.c. orzekł jak w sentencji.